

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

На місяць . — м. 50 ф.

„ 3 місяці 1 „ 50 ф.

(Ціна 1. прик. таб. 5 ф.)

ЧАСОПИСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕДЛЯРІ.

ВІХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung

— in Wetzlar. —

Видає „Видавниче Товариство імени В. Грінченка“.

Ч. 78. (125).

Неділя, 11. листопаду 1917.

Рік III.

Від Генерального Секретаріату України.

О Ф І Ц І Я Л Ь Н О.

Народе України! Волею і словом революційного Парляменту того, Української Центральної Ради, в тісній згоді з Правительством революційного всеросійського народу, ти обрав і поставив нас, Генеральний Секретаріат, на чолі влади, сказавши нам творити нове і вільне життя у нашій країні.

Во время люте і трудне поклав на нас ти це високе і тяжке завдання. Війна—ота вогненна і кривава спадщина царя Миколи Другого, до центру виточила сили і в злидні кинула краї багаті, плодovitі. Державне казайство розхиталось, занепало. Із півночі Великої Російської Республіки суне голод. На сході четвертий рік пала і не вгаса вогонь війни, і погасить його не в силі народнострадальний.

Великий переворот, утворений народами Росії, розніс високі чорні мури царської неволі. Увесь старий монархічний лад скасовано. У вогню, чаду, в напруженій борні з занепадом революційна демократія примушена творити новий лад державного та соціального життя.

Краї веселий і багатий, нашу тиху Україну, теж зруйновано, зубожено. І ти, народе тихої України, так само став до творення свого життя і нас покликав до тої славної, великої роботи.

Ми-ж волю твою волячи, без сумніву та без вагання стали там, де нас призначено, і яко вищий орган влади, України, з свідомості великого завдання ознаймуємо всіх громадян:

Найпершою задачею ми ставимо собі зміцнити новий республіканський лад на Україні. Старому царському ладу не може бути і не буде вороття.

Сотні літ народ український поневірив ся у національному безправстві, в угасках, в знущаннях. Тепер, відроджений, оновлений, хазяїном виходить він у рідний край до вільного життя. Але століття тих страждань, державна мудрість і спільний інтерес є запорукою тому, що ні одна нація яка живе на українській землі, не знатиме насильства в своїх правах національних.

І ми, Секретаріат України, кермуємось оцим неписаним законом демократії всієї нашої землі, готуючи свій край до автономного життя в великій федерації Республіканської Росії, оповіщаємо, що не допустимо ніяких угасків, або знущання з прав національних чиїх будь. Бо тільки згода націй та братерське співжиття дадуть Україні той бажаний новий лад.

Трудящі маси, робітництво, селянство та ті з них, що вдягнені в салдацькі шинелі, покляли край старим порядкам політичним. Так само мусить бути край тому порядку, коли економічно дужі класи безоглядно панували над класами працівників. Генеральний Секретаріат України непохитно стане на сторожі прав трудящих мас. Але крім всевітнього нещастя, крім війни, безладдя в господарстві, ще інші темні та злочинні сили штовхають нас в безодню. Свідомі та не-свідомі вороги народу, свобод і революції вчиняють над населенням безчынство, грабїж, насильство.

Ми рішуче попережаємо усіх безчынників і ворогів революції: властю революційного народу України ми неухально, без вагання будемо боротись з ними і переслідувати кожний вчинок, що вносить безлад і зоколот у край.

В час лихоліття та неволі Україна встала до будування нових форм свого життя, і тим сильнішою, твердішою повинна бути влада, якій доручено провадити ту роботу.

Тому до всіх демократій звертаємо наше слово:

Народе України, в твоїх руках порядок, лад і вся майбутня доля нашої землі! Без угоди, без співробітництва, без дружної охочої піддержки тобою обраної влади не може бути творіння вільного ладу. Бо тільки дружними зусиллями, бо тільки з'єднані напруженням одної волі всіх, ми здержимо наш край на кінчику безодні і може одведемо, і введемо міцним, здоровим, незруйнованим на шлях великої майбутности.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАРІАТ УКРАЇНИ.

Київ. 27-го вересня, 1917 року.

(За „Робітничим Гасетом“).

Цей маніфест видано після затвердження Генерального Секретаріату, як правительства України (в складі, предкладеному Українською Центральною Радою). Деклярацію Г. С. про його програму діяльности подамо в слідуєчому числі „Гром. Думка“. Зазначаємо при цьому, що тепер події на Україні пішли значно наперед, в напрямі повної самостійности України. Ред.

УКРАЇНА ЗА МИРОМ НА ВЛАСНУ РУКУ.

До „Кельнше Цайтунг“ з 2. листопаду сповіщають зі Штокгольму: Надкомісар полудневозахідної армії Станкевич телеграфував до Керенського 2. листопаду:

Посольство Українського Військового Комітету на західнім фронті вручило йому до передачі правительству рішення Першого Українського Комітету цього фронту, якого домагаєть ся Українська Центральна Рада. Вона вимагає тивчасове правительство негайно зачати мирові переговори і на всіх фронтах проголосити завішення зброї. Рішення виводить далі, що Українська Центральна Рада, не ждучи на відповідь правительства, має вжити на себе справу закінчення війни.

Коли союзні держави під впливом буржуазії хочуть продовжувати війну, то оборонці українського на-

роду власними руками зроблять кінець виваншуванню українського народу.

До цього додає Станкевич, що він уважає ці виводи покликом до зради держави. Погроза українським окремим миром не відповідає бажанням усіх Українців (?) і шкодить їм, бо вона викликає недовіре тимчасового правительства. Рух за миром роздуваєть ся наслідком ослаблення армії через невідповідальні підбурювання.

З того погляду він заявив посольству, що не може бути мови, щоби признати слушним рішення Українського Військового Комітету. Як що Комітет дасть вказівки, як здійснити він своє рішення, то негайно треба його членів арештувати з приводу зради держави.

(Генер. Анц. з 9. лист. вєч.).

Офензива в Італії й мир.

— Говорили про мир, а сплять оловяним бобом!—подумає дехто про осередні держави, прочитавши про нові битви в Італії. По розгромі Росії ваяли ся до Сербії, по розгромі Сербії ваяли ся до Румунії, по розгромі Румунії вдарили на Італію і завдали такого чосу, що в свяченій воді не обмиєть ся. Невже це миру вони хочуть?

А воно справді так. Не забрати чужі краї хочуть вони війною, а примусити ворогів до миру. Питали недавно: Хочеш бити ся, чи мирить ся?—Бити ся—гукає друга сторона—хоч до смерти бити ся, поки вас не зотрємо на порохі!—Ну, як бити ся, то бити ся! Вдарили осередні держави цим разом на Італію. І наступило поразення, якого не видала навіть ся трьохлітня війна.

Як два літа тому окружили Німці під Таненбергом і на мазурських болотах Росіян, так цим разом окружили союзні війська італійську армію над Таліяменто, і тепер женуть недобитки над річку Пяве, недалеко Венеції. А ваяли за десять днів 250.000 салдатів у полон і 2300 гармат; з першої й другої армії остали ся тільки недобитки. Італія втратила за 2 1/2 дні все, що здобула за 2 1/2 роки та далі ще уступила 4000 кв. км. осереднім державам. А

кілько ще уступять і кілько втратить, годі сказати! Постигла Італію гірша кара, ніж це було Румунії.

За що ж така кара? Як відомо, Італія була союзником осередніх держав, а як вибухла війна, відступила від союзу і до ворогів пристала; з намови Англії кинула ся з ножем на зади своїх союзних держав, загрожених з півночі і з заходу війною. Давали їй більше, як вона до нині здобула, аби не зривала союзу, та хоч полишила ся неутральною. Не хотіла. Витягала загарбуші руки по південні славянські, чужі землі. Хотіла Трентина, Трієсту та усього дальматинського побережжа тому, що колись там Венеція провадила торгівлю. Трієст лежить на словінській землі, і хоч вищі верстви називають себе Італійцями, та вся робоча верства говорить по словінськи, а на дальматинським побережжю мешкають Сербо-Хорвати. Яке ж там право має Італія? Так як на Львів, столицю галицької України, посягають Поляки, бо більшість панів там говорить по польськи, та до Польщі українську Волинь загарбати хочуть, бо там Польща раз поставила свою руку, Литву ошукавши,—так Італійці посягали на Трієст.

Та не буде Трієст і дальма-

тинське побережжя під Італією. Минули часи загарбутої війни і нині кожний нарід хоче бути господарем у себе. Тим то слушна тут справа з боку осередніх держав, а кривда—з боку Італії.

Тепер стає питання: Чи цей похід на Італію принесе мир? Хоч би миру не приніс, то приближає до мира. Західні держави, передовсім Англія, гадають затагнути війну через зяму, щоби діждати помочи Америки, яка поспіє вислати військо аж під весну, а тоді війна протягнеться через ціле літо 1918. року. Щоби запобігти цьому продовжуванню війни, осередні держави вдарили на Італію. Цєю офензивою показали вони, що нема що рахувати на мілітарну перемогу, а краще замирити порозумінням, якого хоче Росія і осередні держави. А як до порозуміння не прийде, то вони займуть тепер краще стратегічне положення. Вони скоротять фронт і усунуть небезпеку інвазії до Німеччини через Швейцарію, як прийде американська поміч ворогам.

Таким робом ціла італійська офензива веде ся не за що инче, як за скорочення війни і скоріший мир. Не загарбувати італійську землю йдуть осередні держави, а приневолюють противників стати до порозуміння, щоби закінчити цю різню народів.

Може ця офензива покаже Англії, що другий раз не повторить ся історія з Наполеоном, якого Англія повалила. Він борювався за свободу моря з Англією й упав через гноблення народів, яких Англія проти його натравила. В цій війні цепають з обиду війни наслідники Англії під німецькою зброєю і вкінці перед Англією стане: або як рівний з рівним мирити ся зі свободою моря та з відступленням кольоній, або впасти під німецькою силою і

під бунтом підвладних народів, яким несе ця війна визволення на цілм світі.

II.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Українська маніфестація флоту в Одесі.

Петроградська телеграфічна агенція доносить: Дня 4. листопада була в Одесі велика маніфестація моряків чорноморської флоту за ІІ українізацію. Буржуазні круги стояли остороно від цієї маніфестації.

(Кельмше Цайтунг з 8. листоп.).

Проти контр-революційної й антиукраїнської агітації.

„Новое Время“ з 13. жовтня н. ст. у телеграмі з Києва повідомляє:

Винниченко, як генеральний секретар внутрішніх справ, розіслав комісарям губерній, що підлягають Генеральному Секретаріату, циркуляр, в яким, звертаючи їх увагу на се, що по деяких місцевостях безперервно веде ся контр-революційна агітація й агітація проти Центральної Ради, Генерального Секретаріату і взагалі, антиукраїнська агітація, поручає рішучими заходами покласти їй край, уперджаючи, що в разі байдужности особи місцевої адміністрації будуть негайно усунені від обовязків, а в разі потурання—віддані під суд.

„Діло“.

Представлення урядників скарбової палати ген. секретареві фінансів проф. М. Туган-Барановському.

В „Кіевской Мысли“ з 6. жовтня н. ст. читаємо:

В помещенню скарбової палати представляли ся генеральному секретареві фінансів проф. М. Туган-Барановському управитель палати, податкові інспектори й служба. М. Туган-Барановський звернувся до зібраних з промовою, в якій вказав, що з заведенням Генерального Секретаріату як найвищого органу кравової власти місцеві інституції України підлягають безпосередньо кравовій власти, до якої й мають звертати ся у всіх тих справах, в

яких досі вони звертали ся до міністерства. Далше проф. М. Туган-Барановський зазначив, що Генеральний Секретаріат зовсім не змагає до насильної українізації краю й лише повну волю розвою всіх національностей, які живуть на Україні.

Супроти того, одначе, що українська мова стає офіційною мовою інституцій України, Генер. Секретаріат буде зносити ся з підвладними йому інституціями в українській мові. Генеральний Секретаріат в словлює надію, що всі національностейи будуть у рівній мірі співділати з Генеральним Секретаріатом у його діяльности.

У відповідь на промову М. Туган-Барановського секретаріат комітету урядників привітав Генеральний Секретаріат.

„Діло“.

Офіційний орган Генерального Секретаріату України.

„Утро Росії“ з 12. жовтня н. ст. в телеграмі з Києва повідомляє: Генеральний Секретаріат України підіймає видавання офіційного органу, в яким будуть містити ся розпорядки, оповістки й відозви Секретаріату. Газета Секретаріату буде виходити в трьох мовах: українській, російській і жидівській.

„Діло“.

Збори київських юнкерів-Українців.

„Кіевская Мысль“ з 10. жовтня н. ст. повідомляє:

На днях відбули ся многолюдні збори київських юнкерів-Українців. На зборох було присутніх коло 400 осіб. Прийнято постанову, в якій заявляється, що коли правительство не виповнить домагаєнь юнкерів (затвердження Секретаріату на основі угоди з 16. липня, назначене означеного числа дивізій для українізації, назначення укінчених юнкерів-Українців у виключно українській відділі), то юнкери-Українці приступлять до організації національної української армії революційним шляхом.

„Діло“.

Україна й мирові пропозиції робітницької ради.

Проти замислів Московщини й Польщі.

Укр. прес. бюро доносить із Штокгольму на основі донесень з російсько-фінляндської границі:

Зміст мирових пропозицій, які робітницько-салдацька рада веліла

своєму відпоручникові заступати перед державами коаліції, викликала у всіх українських кругах велике незадоволення. Українці з крайним обуренням вказують на те, що рада займає ся всякими народами і країнами всього світа, що змагають до свободи, тільки не згадує ні словом про найбільший нарід і край, від віків винашуваний Московщиною в ІІ хосен, який змагає до осягнення свободи, запорученої міжнародними договорами — про Україну. Се вмісне нехтування найважливішого національного питання середньої і східної Європи приписують в першій мірі централістичному напрямові, який панує в робітницькій раді, а опісля посередним або безпосередним впливам деяких польських кругів, які із зростаючою ворожнечою відносять ся до українських визвольних змагань, особливо в справі Холмщини, Волині і Східної Галичини.

Сподівають ся енергічного протесту Української Центральної Ради, яка звернеть ся до західних держав коаліції про видання міжнародних гарантій, які запоручать певну автономію України в російській федерації.

(Діло)

Протиукраїнська агітація.

З „Новой Ради“ довідуємось, що по деяких селах острожського повіту, волницької губ. попами та вчителями веде ся широка протиукраїнська агітація на зразок агітації „Кієвлянина“ (чорносотенна часопись). Так в селі Великому Скиті пан-отець С. Полецкий разом з учителем ширять наклеп і на українство й на волю. Ця агітація має наслідки. Так, на сході в с. Скитах селяне гомоніли: „Як скинули царя, то треба було б настановити нового, а то як же може бути череда без пастуха“...

„Видумали якесь українство, а батюшка говорить — Малая Росія“.

„Кажуть, як хто буде писати ся Українцем, то вишлють в Австрію“.

Дуже таки кортить чорносотенним попкам і їже з ними повернути назад „Малую Русь“...

(Ред.)

Самостійна республіка кубанських козаків.

Зі Штокгольму доносить 6. листопаду: Після „Ръчи“ кубанські козаки проголосили самостійну республіку. Правительство вислало в їх область вірне собі військо. Сто-

Зід товариств „Просвіта“.

20. вересня старого стилю в Києві розпочали ся наради зідду товариств „Просвіта“. На зідду прибуло поверх 300 представників від товариств, що знаходять ся як в губерніях, котрі входять в склад автономної України, так і тих, які є поза межами ІІ. Уже одно число представників на зідді показує, що просвітнянський рух на Україні розріс ся до величезних розмірів, а треба ще знати, що члени зідду заступали по кілька організацій „Просвіта“. Звідомлення делегатів на зідді освітлюють теперішній стан т-в „Просвіта“, їх напрям і діяльність. З них бачимо, що „Просвіта“ густою сіткою вкривають Україну, знаходячи все більше собі прихильників серед широких мас селянства. В дуже багатьох випадках ініціатива організування „Просвіта“ виходить з поміж самих селян та робітників, котрі добре розуміють велику вагу просвіти та свідомости в теперішній боротьбі за свій добробут.

„Просвіта“ відіграють не одну лише культурну ролю, але являють ся також могучим організувачам

чинником і спільним знаряддем успішної національно-політичної боротьби. Поодинокі організації, що повстають самостійно, пізніше злучують ся в союзи для односпільної роботи і творять цим поважну силу. „Просвіта“ провадять широку діяльність і мають великий вплив на місцеве життя і урядові та громадські органи управи.

В круг діяльности „Просвіта“ входить поширення книжок, часописей, улаштування відчитів, курсів, закладання шкіл від нежчих до середніх, поширення спеціального знання, ремесел і т. д. Поза тим „Просвіта“ багато спричиняють ся до організації „вільного козацтва“, впливають дуже на діяльність волонських земств, а також змушують там, де „Просвіта“ дуже сильні, скорше українзувати повітові земства і урядові інституції. Словом, при добрій організації „Просвіта“ мають величезне значіння для будови національного життя. Тому вони зустрічають ся в своїй діяльності з ворожістю противних українству елементів, побільшости Росіян, а почасти й Жидів.

Особливі перепони на селах ставлять російські попи та вчителі, а також і „малороси“, котрі ведуть сильну, ворожу до „Просвіта“, агітацію. Вороги просвітян иноді самі

записують ся в „Просвіта“ та старають ся захопити в свої руки управу, щоби тоді успішно гальмувати розвиток „Просвіта“, але це скоро помічаєть ся, і їм даєть ся належна відправа.

Особливе зло, перед яким „Просвіта“ часто стоять безпорадні—це брак інтелігентних сил. Свідомі Українці інтелігенти в більшости позабрані ще раніш на фронт, на місця лишило ся мало і не можуть задовольняти всіх потреб. Зостали ся майже самі Великороси та „малороси“—люде, що не хотять пальцем кивнути, щоби допомогти чи викладом, чи порадою просвітнянам. Через те доводиться ся просвітнянам прокладати собі шлях самотужки, при чому буває не без помилок.

Але це не спинає розвитку „Просвіта“. Вони ширять ся не тільки на території України, але й там, де Українці живуть островками поміж чужоплемінним населенням, включно до далекого Сибіру.

В будучім „Просвіта“ певно займуть дуже важне місце в українському житті і через це відповідальні українські органи звертають на організацію і поширення „Просвіта“ велику увагу, нарівні з організацією „вільного козацтва“.

Про теперішній стан „Просвіта“ свідчать оці витяги зі зідомлень

делегатів на просвітнянському зідді, помещених у „Новій Раді“, які ми робимо тут з найхарактерніших зідомлень:

В Київщині.

У Васильківському повіті існує 53 „Просвіта“, які зеднані в спілку. З них найсильнішу діяльність розвінула білоцерківська „Просвіта“. Організація ІІ почала ся від згуртування середношкілляників та салдаців, завдяки чому в місцевій Раді військових депутатів переважають свідомі Українці, а шкільна молодіжва влялася організувати „Просвіта“ по селах. Ці „Просвіта“ працюють для орган. „вільного козацтва“, котре дуже ширить ся по селах і обєдналось в курінь ім. Палія. „Просвіта“ завела в Білій Церкві чималу книгозбірню, випикує 5 часописей, відкриває українську школу для дітей та дорослих і недільні курси для „вільних козаків“. Домогала ся „Просвіта“ заведення української мови в місцевих дівочій та хлопчій гімназіях, але це не вдало ся зробити через ворожість учителів. Ворожа агітація веде ся проти „Просвіта“ переважно панами, почасти і вчителями. В дівочій гімназії заходжуєть ся „Просвіта“ коло заведення ткацьких курсів. Позатим продає та видає книжки.

ячі на фронті кубанські козаки вислали протест проти вислання цього війська до Іх області. Вони домагаються подання до відома намірів правительства.

(Франк. Цайт. з 7. листоп. веч.).

Кубанські козаки проголосили свою республіку мабуть зі своїх класових інтересів та ми певні, що вони прилучаться до України на основі окремої автономії своєї області. А правительству думає здати всі ці стремління в Іх області чужим військом, а на Україні—загрозою проголошення обложного стану. Та це не спинить лавини українського руху.

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

Полуднево-східний союз козаків і племен Кавказу.

Петроградська телеграфічна агенція доносить із Владикавказу: Відбуваєть ся тут конгрес представників козацьких військ та гірських племен Кавказу, який покінчив ся утворенням полуднево-східного союзу козацьких військ та вільних мешканців Кавказу і степових племен. Союз має своє правительство, до якого кожне плем'я висилає по двох представників. Це правительство вислає зі свого боку одного представника до тимчасового республіканського правительства в Новочеркаську.

(Франкф. Цайт. з 6. листоп. рано).

Республіка Фінляндія й Росія.

Петр. тел. агенція доносить: Правительство згодило ся з проектом законів про політичні відносини між Росією і Фінляндією та Іх контролю через Сейм. Ці закони означають, що Фінляндія лишаєть ся своєю областю сполучена з Росією, тільки під власною законодавчою властю і власним правительством. Фінляндія є республіка, має свого президента і власну міністерську раду. Міністер, що рішає про війну й мир, є спільний для Росії й Фінляндії; угоди з окремими державами заключатиме Фінляндія через російське правительство.

(Франкф. Цайт. з 7. лист. веч.).

Революційний Конгрес рад робочих і салдатів.

Петроградська телеграфічна агенція доносить 4 лист. Нині вітворив ся загальний конгрес рад робітничих і салдатських депутатів усеї Росії. З нагоди відкриття його відбувають ся сотні зборів і політичних балачок.

(Франкф. Цайт. з 6. листоп. пол.).

Революційно-військовий Виділ Ради р. і с.

Петр. т. агенція доносить: Рада робочих і салдатів в Петрограді вибрала революційно-військовий виділ для переведення ціпкої звязі з військами столиці. Дня 5. листопаду видав предсідатель ради робочих і салдатів Троцький поклад до петроградського гарнізону, в яким звязав виконувати тільки розкази, підписані цим виділом. Рівночасно виділ іменував соціалістів-комісарів і розіслав Іх по різних углах столиці та околиці. Вечірні часописі бачуть в цім першу пробу большевиків вхопити власть у свої руки.

(Франкф. Цайтунг з 7. лист. веч.).

Спір між революційним військовим виділом і Генеральним штабом столиці.

П. тел. агенція доносить: Вночі дня 4. листопаду явили ся члени рев. військ. виділу в Генеральний штаб і зажадали права контролювати всі розкази і брати участь у військових нарадах. Начальний командант петроградських військ Полковников відмовив цьому жаданню. Рада робочих і салдатів скликала негайно засідання представників гарнізону телефоном, які повідомляли салдатів, що Рада робочих і салдатів звязав з Генеральним штабом і уважає його організацію ворожою демократії. Рівночасно повідомив революційний Виділ салдатів, робітників і населення поклади для різних частин Петрограду і околиці. Правительство домагаєть ся від Виділу проголошення цього покладу неважним. Виділ відмовив ся і порішив ставити опір. В ті цілі завязала Рада робочих і салдатів війська прайбути зі скорострілами на зібрання. Правительством дня 5. листопаду признало Виділ неправною організацією і зажадало від міністра судівництва слідства проти її членів, а військові власті

завязало ужити потрібних способів, якби вибух бунт проти правительства.

(Франкф. Цайт. з 7. лист. веч.).

Домашня війна в Петрограді.

Петр. тел. агенція доносить: 6. листопаду загострив ся конфлікт між Генеральним штабом Петрограду і революційним військовим Виділом Ради р. і с. Переговори в справі затушовання конфлікту розбили ся, тому що Виділ дістав відомість, що військовий Губернатор в Петрограді покликав війська до столиці з Петергофу, Павловська і Царського Села. Супроти того Виділ дав наказ своїм військам не слухати правительства. Загострення підняв Керенський заборону трьох большевицьких і трьох правих часописей. Коло 5. години вечером наказали власті знищити мости між робітничими районами і центром міста. Це перепинило весь рух на улицах столиці, яку сторожить військо прихильне правительству.

(Франкф. Цайт. з 8. лист. рано).

Оправданне Керенського в перед-парламенті.

Петр. тел. агенція доносить: Дня 6. листопаду мав Керенський бесіду в перед-парламенті, в якій сказав таке в справі спору між штабом і військовим Виділом Ради р. і с.: „Військова власть не могла признати правним домагання Виділу і домагаєть ся відликання його розказів. Виділ приступив до переговорів і склонював ся до згоди. Та рівночасно почав тайно роздавати зброю і патрони робітникам. Це була причина, чому часть населення уважаю я бунтівниками. Я наказав негайно слідство і потрібні арештованія.“—Лівця переривала Керенського іронічними окликами, та він звернувся до неї і кликнув: „Правительство дасть себе порубити, чим має воно зректи ся оборони чести, певности і незалежности держави!“ Далі прочитав телеграму, в якій армія домагаєть ся сильних способів проти затії в Петрограді і обіцяє сильну підпору.

(Франк. Цайт. 8. листопаду пол.).

Тайна нарада большевиків.

З Берна доносять французькі часописі: В Петрограді на тайним засіданню порішили большевики, серед яких був і Ленін—відсунути пляновану демонстрацію, задержати її

втайні, а виступити негайно, щоби мати певний успіх. Президент Ради р. і с. дав проєкт проголошення Ради р. і с. найвищим революційним органом і утворення тимчасового правительства. Проєкт відкинуто більшістю 3 голосів.

(Франкф. Цайт. з 8. лист. пол.).

Зі Штокгольму доносять: В тутешній часописі „Правда“ оголошує Ленін статтю, в якій заявляє, що кріза невагом наступить, і казує на противенство між соція-революціонерами і правительством Керенського й заповідає загально-російський бунт селянства. Як характеристику відносин подає Ленін вислід московських виборів до міської думи, де на 17000 салдатів голосувало за большевиками 14000. Ленін осуджує Церетелі й товаришів, яким робить заклад, що вони як провідники центральної виконавчої виділу дійшли до того, що боронять буржуазію й юнкерство. В цій хвилі терпіти подальше бунту з боку правительства Керенського, значить дати дозвіл на фальшування виборів на Установче Зібрання, яке буде ще гірше, ще більш безсоромне, як було при виборах до вступного парламенту.

(Франк. Цайт. з 8. листоп. веч.).

Опінія Росії проти Англії.

„Новая Жизнь“ з 23. жовтня пише в передовиці: „Тимчасове правительство, таке чутливе на честь других, захуєть ся зовсім байдуже проти несвоєсного натравлювання, яке веде „союзна“ буржуазна преса проти російської революції та Іх відповідальних органів. Ця нагілка перейшла в останнім часі всієї границі терпеливости. Нове свідчення на це є підбурюючі інсинуації (видумки), які звертають ся на нашу балтійську флоту.“

З тим мусить ся раз зроби́ти кінець. Як що англійська преса але поінформована про російські відносини, то є обовязком Терещенка дати відповідні пояснення й допомогти правді, або що правдоподібніше, —англійська буржуазна преса бреше свідомо і ошквджує російську армію, балтійську флоту, а з ними —цілу революцію. Тоді обовязок Терещенка—дати публично й заслужене спростовання. Ніяким способом не можна допустити, щоби наша флоту і наше військо були засильовані не тільки німецькими гранатами, але й болотом лондонських редакцій. Як англійські капіталісти

В с. Таганчі „Просвіта“ склалась виключно з дівчат, котрих є коло 200 душ. Дівчата з запалом працюють коло самоосвіти, та завели в селі гуртову кравецьку майстерню.

В с. Керелівці за починком галицьких Українців зорганізувало ся т-во „Кобзар“, куди увійшли і селяни й інтелігенція. На курсах у Звенигородці керелівська молодіж мусіла провадити велику боротьбу з верховодами Росіянами та учителями, попівськими доньками-кацапками. В однім випадку, коли вороги українства почали обстрілювати проф. Грушевського, ніби він підкуплений Німцями, ледви не дійшло до бійки. Врешті вороги побачили, що сила не на їхнім боці й припинили.

В Полтавщині.

На Полтавщині селянство само взялось до організування і, будучи мало свідомим, звертаєть ся за допомогою до городської інтелігенції. В Полтаві є окремий інструктор, котрий направила діяльність „Просвіти“. По повітах Полтавщини відбулась ціла низка просвітнянських з'їздів і закладено в деяких повітах „Спілки Просвіти“. Кілько повітових земств видають „Просвітам“ грошеві допомоги. Помагають часом і коопе-

ративи. Буває там і вороже відношення з боку деяких організацій, напр. Кобеляцької Ради робітничих та салдатських депутатів, один із провідників якої, російський соціаліст, казав селянам: „Заче́мь вамъ, халламе, ходитъ въ школу,—кто же тогда будетъ кормить коровъ да овецъ?“... Духовенство на Полтавщині ставити ся байдуже до „Просвіти“.

В однім Полтавським повіті є вже 45 „Просвіт“.

В Херсонщині

В однім Олександрійським повіті є вже 24 „Просвіти“. Селянство само бересть ся до організаційної роботи. Де які сільські „Просвіти“ стоять дуже добре. Напр., в с. Широкому виписуєть ся для т-ва 17 різних часописей. „Просвіта“ зроби́ла, між инчим, вплив і на повітове земство, так що воно рішило приєднатись до Центральної Ради. В самім Херсоні справи стоять добре, і є надія, що херсонське земство зробить постанову про приєднання до автономної України.

В Харківщині.

В Харківщині існує спілка „Просвіт“, яка налічує в собі 106 товариств. Спілка виявила чималу

видавничу діяльність. Сільські учителі не раз баламутили селян і нищили закладені вже в селах „Просвіти“. В самому Харкові „Просвіта“ заклалась ще недавно. Товариство зайняло будинок бывшего дворянського зібрання і завело там українську гімназію з бурсою.

В Богородицькмі та Ахтирськмі повітах місцеві учителі-Росіяне та „малороси“ провадять ворожу до всего українського агітацію і не дурають ся найогидливіших способів, уживаючи наклепів та доносів на українських діячів. Не далі від них утікло й духовенство, більшість котрого москвофіли. Доходить до того, що Українцям—організаторам погрожують убивством.

На Донщині.

На Донщині ведеть ся боротьба поміж Українцями та Росіянами. Інші народности, а особливо Татари, котрих там є багато, допомагають де в чім Українцям. Ворожнеча доходила до того, що російські „соціалісти“ збирались навіть дінамітом висадити у повітрі будинок, де „Просвіта“ улаштувала вистави та читання.

На Кубані.

Тут „Просвіти“ виявили свою діяльність переважно у виставах,

крім Катеринодарської „Просвіти“, котра провадить також і видавничу діяльність. Відношення вчителів-Росіян і частини адміністрації різко вороже.

В Катеринослащині.

На Вознесенському руднику Бахмутського пов. „Просвіта“ поволі обєднала коло 200 душ, але тільки біля упертої ідейної боротьби з місцевими несвідомими Українцями та Росіянами. Товариство впорядковувало кілька разів вистави для робітників, які мали величезний успіх, але тамошній „совієт робітничих депутатів“ не дає „Просвіті“ для вистав народного дому, в якому сам показує кінематографічні картини, що дають йому зиск.

Павлоградська „Просвіта“ має 11 відділів по селах, має відділ позашкільної освіти, який розсилає інструкторів і лекторів для ведення освідлюючих викладів по селах.

Дніпська „Просвіта“ улаштувала вже 30 вистав із чистим зиском по 300 карб. пересічно. На ці гроші „Просвіта“ послала кількох селянських хлопців до Катеринославої гімназії в науку.

ще не вовели звязати руки російського міністра заграничних справ, то його святим обов'язком є постояти за честь російської флоты".

Можемо собі представити, як тепер англійська преса накинесть ся на Росію по теперішній революції Ради р. і с., яка хоче негайно заключити мир без огляду на Англію. (Ред.)

Соціалісти-революціонери за перемир'я.

Зі Штокгольму сповіщають з 28. жовтня: На засіданні російського перед-парламенту 25. жовтня, на якому обговорювалися питання про оборону краю, промовець з боку лівих партій, соціаліст-революціонер Штейнберг-Карелін заявив: „Бойова здатність армії збільшити ся лиш тоді, як армія і народ знатимуть, за що вони воюють. Першою умовою задля підняття оборонної сили та бойової здатності армії являється повна переміна напрямку нашої зовнішньої політики. В предкладанні всім воюючим державам заключити негайне перемир'я ми не вбачаємо нічого такого, що могло-б умалати честь і повагу Росії“.

Соціалісти-революціонери являють ся тією політичною партією, котра увесь час в найщиріший спосіб піддержувала російську революцію. Керенський недавно зрік ся цієї партії. (Русск. В.)

Большевики й Росія за негайний мир.

З Гааги доносить бюро Райтера: Петроградська телеграфічна агенція повідомляє, що Ленін, який стоїть на чолі руху, домагаєть ся негайного завершення зброї і негайного миру. Це підкреслює в своїй промові Троцький. Навіть правительству Керенського дістало від перед-парламенту резолюцію, ухвалено 123 голосами проти 102, дня 7. листопаду, якою домагаєть ся від російської дипломатії зробити рішучі кроки в тім напрямі, щоби союзники виявили свої мирові умови і розпочали мирові переговори. (Франк. Цайт. з 9. листоп. пол.)

Вісти зі світа.

ПАРЛЯМЕНТАРНЕ КОАЛІЦІЙНЕ МІНІСТЕРСТВО В НІМЕЧЧИНІ.

Під впливом докладу державного канцлера гр. Гертлінга німецький цесар прийняв до відома просьбу о димісію державного секретаря і заступника канцлера Др. Гельферіха. Наслідником його на становищі заступника державного канцлера призначено тайного радника Ф. Паєра зі Штутгарту; на віцепрезидента державного міністерства— посла Фрідберга.

До цієї комбінації пише „Франкфуртер Цайтунг“: Німеччина дістає перше коаліційне міністерство, таї коаліція, на якій воно опираєть ся, є коаліцією всіх спосібних до праці лівих, націонал-лібералів, народної партії і соціалдемократії з центром. (Франкф. Цайт. з 9. лист. пол.)

СПРАВА ПОЛЬЩІ-АВСТРІЙ І НІМЕЧЧИНА.

„Берлінер-Тагеблат“ пише про коронну раду з дня 5. листопаду в замку Велью. Головним предметом нарад цього дня є кінцеве розв'язання польського питання. Ця рада була з понукти Австрії: вона обстоювала за вибором цесаря Австрії і короля Угорщини на польського короля. Польська земля має бути заокруглена влученням частки Латвія, передовсім сувазької губ. Крім цього Польща повинна дістати вільний перелід по Вислі. Австрія— пише берлінський Генераль-Анцей-

гер—буде зв'язана з Польщею персональною унією; крім цього Галичина буде прилучена до Польщі. За це Німеччина була би влучена персональною унією з великим князівством Литовським і князівством Курляндії. Оба князівства мали би бути прилучені до пруської держави в цей спосіб, що пруський король став би великим князем литовським і князем курляндським. Коже князівство мало би особний сейм.

Проект цей Австрії не дійшов до рішучої згоди з боку Німеччини. (Франкф. Цайт. з 9. листоп. пол.)

КОНФЕРЕНЦІЯ АНТАНТУ В РАПАЛЛЬО І В ПАРИЖІ.

З Базеля пишуть, що в Рапалльо в Італії відбула ся конференція антанту, де взяли участь Льюїс Джордж—президент англійського кабінету, Понлеве—президент французького кабінету, з міністрами війни та президентом італійського кабінету Орайяно й генералами. Вони говорили про способи, як відвернути від Італії катастрофу.

Що до конференції в справі миру заявив міністер Вальфурр в англійським парламенті: Він сподіваєть ся, що конференція союзників може відбутися в половині грудня, але в справі продовження війни. Говорити тепер про воєнні цілі неможливо. Він сподіваєть ся, що з російським правительством не буде непорозуміння що до цілі цієї конференції.

Перерахувала ся Англія цим разом. (Ред.)

Франк. Цайт. з 7. листоп. веч.

АНГЛІЙСЬКА ТРІВОГА ПЕРЕД БУНТОМ ТРІЛАНДІ.

З Гааги доносять 8. листопаду: Права англійська преса не затаює своїх побоювань з приводу грізних подій в Ірландії, (де як звісно „Сін-фейн“ проголошує вільну республіку. Ред.)

Франкф. Нахр. з 8. листоп. веч.

ПРИМУС ГРЕЦІ. ДО УЧАСТІ У ВІЙНІ.

Антант вже не має способу, як рятувати Італію, то змушує Грецію до участі в війні. На розказ Англії прибув до Ніци президент грецького кабінету Венізелос. Бюро Гаваса доносить: Венізелос заявив, що єдність Греції ще не довершена. Він даєть наказ загальної мобілізації, на колаї буде доставлена зброя й запроваджене в достаточній кількості. Грецька армія вступити тоді до боротьби за справу союзників.

(Генер. Анц. з 9. лист. рано.)

ВІЙНА.

(Звідомлення осередніх держав.)

На західнім фронті у Фляндії Англіїці вже поки що не повторяють своїх наступів. Місто Dixmude стоїть під сильним огнем. Англійські патрулі відперто під Poelcarpelle і Argenteles.

По обох сторонах каналу Рейн-Роне ожила артилерійна діяльність з боку Французів. Вони зробили наступ на північ і на південь від каналу. Коло Амерцвайлер Іх відбито; на захід коло Гайдвайлер остали ся висунені наперед окопи в руках Французів. Вечером 7. листопаду зломил ся наступ Французів в цім місці зі втратами.

Від 3. листопаду втратили союзники 24 аеропляни, які скинули Німці.

На східнім фронті ожив огонь коло Бродів і в Молдаві та на македонським фронті.

На італійським фронті над середнім Таліяменто, між Тольмеццо і

Жемона, біля гори Са. Сімеона, окружили союзні армії осередніх держав знов армію Італійців, які зложили зброю в числі 17.000 салдатів і здали 80 гармат. Це стало ся наслідком оточення в гірській котловині.

14. німецька армія Вельова перейшла в глибину низини і разом з австрійсько-угорським корпусом досягнула та перейшла річку Лівенца. Тимчасом стала напирати каринтійська армія з півночі і наслідком цього наступило оточення. Тільки з одного корпусу дістало ся 9.000 салдатів і 20 гармат в руки Німців. Катастрофа 2 і 3 армії тягне за собою поразання решти армії. Втрати Італійців виносять до нині 250.000 салдатів, які здали ся в полон, і 2.300 гармат. Союзні війська осередніх держав перейшли вже річку Лівенца і пруть рештки армії до Пяве. Як би навіть удало ся Американцям доставити на поміч 100.000 салдатів, то це замала сила, щоби здержати напір осередніх держав. Та супроти небезпеки підводних суден про це годі й думати. Італійці по втраті річки Пяве, можуть задержати ся щойно на річці Аджі на лінії Падуа-Верона.

Рівночасно відбуваєть ся великий наступ Англійський на турецькі лінії в Палестині коло Берсеба. Під напором сильної артилерії з газовими гранатами, Турки мусли відступити взад дня 2. листопаду під місто Газа, на бережку, 80 км. від Єрусалиму. В цім наступі помагав англійська флот, зложена з 27 кораблів.

3 таборового життя.

— Театр. В неділю, 4. листопаду, заходої муз.-драматичного т-ва ім. М. Лисенка була виставлена пєса М. Кропивницького „Невольник“—драматичні малюнки з життя запорожських козаків.

Вистава до певної степені мала успіх. Добре проведені перша й четверта дії, але без порівняння краще остання, в якій глядачі цілком були захоплені глибоко-зворушливою сценою несподіваної стрічки старого запорожця Коваля й дочки його Ярини з їх безталанним молодим козаком Степаном.

Зате далеко слабше виконана третя дія, і якби хоріві співи з аккомпаніментом оркестри не врятували її, то ця частина драми лишала б по собі дуже вбоге вражіння. Гра т. т. Бібіка й Терещуценка багато втратила від непомірного шаржування; т. Гажаленко в ролі бандуриста поводив ся мляво, спів його не ворухив ніяких почувань в серцях людей. Крім того де-які з артистів немилосердно калічили слова, переставляючи в них наголоси (па'шить замість пап'ить, стайня' замість стай'ня й инш.), що дуже неприємно вражало вухо.

Грим теж був невідповідний. Тюрма, в якій Турки держали поневоленних козаків, для публички передніх рядів мала вигляд звичайної загороди, бо верхи стін були відкриті.

Не можемо тут обминути мовчанням і того, що в антрактах ізза куліс доносила ся шумна, похожа на лайку, балачка, яка цілком не гармоніювала з грою оркестри.

Але загалом публіка виставою була задоволена.

Zet.

— Таборове свято. В середу, 7. листопаду, в залі Народного Дому відбуло ся таборове свято з нагоди річниці введєня конституції в нашому таборі. Свято відкрив заступник президента Генеральної Старшини промовою, якою повітав присутніх і пояснив значіння сього свята в житті вецлярської Української Громади. Слідом за сими хор в супроводі оркестри відспівав гим-

ни „Ще не вмерла Україна“ і „Не пора“.

Слідуючою точкою програми свята був реферат проф. Лецького про свято. Референт переглянув життя Української Громади від самого початку засновання вецлярського табору, пригадав етапи його розвитку і, дійшовши до події 7. листопаду минулого року, коли вібрала ся Установча Рада і уложила конституцію, вказав на важність сього моменту з огляду на дальшу демократизацію самоуправи, яка пізніше виявила ся в скликанню—на основі загального, рівного і безпосереднього права голосування, таборового парламенту—Народної Ради.

Потім, порівнюючи розвій нашого організаційного життя з боротьбою за волю на Україні і наслідків її, референт підкреслив велику здатність українського народу до будівництва власного державного устрою і намалював незвичайно гарно картину будучого життя на Україні—життя вільного, повного згоди, щастя та творчої праці. Гучні та довго невмовкаючі оплески покрили кінець промови улюбленого промовця.

Далі йшли співи хору: „Молитва за Україну“ і „Вже більше літ двісті“ та промови й деклямації. Разом з останніми т. Б-ко прочитав Маніфест Генерального Секретаряту, який тільки що наспів і не був в подробицах відомий загалові. Потім знову спів—„В горах грім гуде“ та оркестра: „Українське попури“ і „Український марш“, яким програма свята вістала ся вичернана і люди почали розходити ся.

M.

СПИС

т-шів, прийнятих і неприйнятих в т-во „СІЧ“, та виключених із нього і листопаду 1917. року.

П Р И Й Н Я Т І :

Дейнеко Онуфрій	Дорошенко Іван
Горділян Павло	Соколюк Федор
Умрашій Климентій	Верестюк Сергій
Олександр Степан	Жеребюк Семен
Шлюс Христофор	Кросівтій Онуфрій
Ковалів Олександр	Тертишний Мефодій
Велик Петро	Вірюк Андрій
Садовий Левко	Силук Кость
Кухаренко Андрій	Пивовар Давид
Гарасименко Тит	Тимченко Андрій
Овратимко Зінько	Золотаренко Кузьма
Татаренко Захар	Макуха Карпо
Баладін Сергій	Ямпольський Петро
Логвиненко Митро	Зічченко Семен
Андрусенко Гриць	Мидашенко Гриць
Баскай Олекса	Кухаренко Давид
Великород Кирило	Коцідель Роман
Носовец Яким	Надежин Фома
Компаниць Петро	Полшана Кузьма
Онисьченко Филип	Морондич Семен
Швець Сава	Гуменюк Каленик
Лебедь Антон	Громянок Микола
Фесенко Полькарп	
Доценко Константин	

Включений: Ковтун Іван. (На власне проханье).

Н Е П Р И Й Н Я Т І

(через те, що не мали двох поручителів):

Мартиненко Демид	Контрибуц Мартин
Кричченко Михайло	Горбаків Іван
Мирошниченко Ларин	Лисак Марко
Кузьми Іван	Сляпкань Тимофій
Голєнко Трохим	Даченко Яків
Корнійчук Бєдоким	Головио Трохим.

До т-в на робітничих командах!

Хто бажає вступити до т-ва „СІЧ“ мусить в своїй проханні зазначити двох поручителів—сичовиків, бо без двох поручителів т-во не приймає.

Кандидати т-ва „СІЧ“

ТЕАТР.

НАРОДНИЙ ДІМ у таборі ВЕЦЛЯР. СЬОГОДНІ, 11. ЛИСТОПАДУ 1917,

Музично-Драматичним Товариством ім. М. Лисенка

— буде виставлено: —

„Наталка-Полтавка“

Україн. оперета в 2 діях і 3 одинах зі співами й танцями.—І. Котляревського.

Початок рівно о 6. год. вечора.